



## ***BARLANGNAP***

**2013. június 21–23**  
**Badacsonytördemic**  
(lásd a 3. oldalon)

**PROGRAMOK**  
**RENDEZVÉNYEK**  
**BESZÁMOLÓK**  
**JELENTÉSEK**  
**RÖVID CIKKEK**  
**KÖZLEMÉNYEK**  
**HÍREK**  
**HIRDETMÉNYEK**

***2013.***  
***május–június***

**VASS BÉLA  
1923–2013**

Megrendüléssel értesültünk a régtől közismert Vass Béla barlangkutató, volt csoportvezető barátunk március 12-én bekövetkezett haláláról. A pécsi kutatók korelnöke pótolhatatlan őr hagyva maga után távozott sorainkból.

A Karszt és Barlang 2010-ben megjelent 2009. I–II. számában a „Köszöntések” alatt olvasható, hogy Vass Béla 2008. augusztus 1-én ünnepelte a 85. születésnapját... Az írás a barlangos tevékenységének rövid ismertetéseként készült. Ez évben, 137 nap múlva köszönthettük volna a kilencvenedikén. A Magyar Hidrológiai Társaság Baranya megyei Területi Szervezetének titkára, Ságghiné Juhász Ildikó által írt „Vass Béla emlékére” című – nekrológgként értelmezhető – március 19-én kelt e-mail-ből kissé késve tudtuk meg a szomorú hírt.

A két hivatkozott írás részleteit mellőzve, csak néhány sorban kívánom méltatni az MKBT-nek '61 óta tagjaként (2000 óta tiszteleti tagjaként) számon tartott kollégánkat. Közismert, hogy a Baranya megyei Idegenforgalmi Hivatal égisze alatt 1957-ben általa alakított, és 1992-ben megszűnt barlangkutató csoport működése során jelentős eredményeket tudhatott maga mögött. Ezekről előadásaiból és publikációiból értesülhettünk, de egyéb szerzők tollából is bő információ áll az utókor rendelkezésére. Az MKBT Dél-dunántúli Területi szervezetének vezetőségében, majd a Mecsek Egyesület újraszervezését követően annak Barlangkutató Szakosztályát szervezte. Jóllehet a Tubesre tervezett radar létesítése ellen a Mecsek Egyesület sajnálatos módon nem lépett fel, viszont Ő a tiltakozó város mellé állt, bizonyítva a tervezett létesítmény karsztvizet (Tettyét) veszélyeztető voltát. Barlangkutatóként a Baranya megyei Tanács ÉKV Osztályán munkahelyi beosztásánál fogva tevékenysége a régió, de főleg Pécs és Komló vízellátási gondjainak enyhítését szolgálta.

Soraim befejezéseként fenti írásom záró mondatainak ismétlését idézem, mi-szerint a „...visszaemlékezői szeretettel gondolnak a karizmatikus, délceg tartású, baritonjával mindenkit közvetlenül megszólító emberséges vezetőre...” aki -- másik írásomból idézve -- „...a pécsi barlangkutató '50-es évek utáni újraélesztője volt”.

*Rónaki László*

Temetésére szűk, családi körben április elején került sor. (A szerk.)

**MKBT TÁJÉKOZTATÓ**

Megjelenik minden páratlan hónap elején (lapzártá: minden páros hónap 10-én)

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat  
1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Tel.: 346-0494, tel./fax: 346-0495. E-mail: mkbtt@t-online.hu

Szerkesztő: Fleck Nóra. Felelős kiadó: dr. Leél-Össy Szabolcs

A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.  
Floppyn, CD-n és e-mail-en érkező anyagokat World formátumban tudunk fogadni.

# PROGRAMOK, RENDEZVÉNYEK

## ELŐADÁSOK

a Szemlő-hegyi-barlang előadótermében

**Május 15. szerda 18 óra**

*Dr. Zentay Péter.* Egy bezárt ipari létesítmény napjainkban

**Május 22. szerda 18 óra**

*Dr. Zentay Péter.* Kikötések, rögzítések befejező előadás

**Május 29. szerda, 18 óra**

*Kesselyák Péter.* Indokínai körkép - Vietnam-Kambodzsa-Laosz

A bemutatni kívánt bőséges élmény-anyagból két barlangos látnivalót emelnék ki. Vietnámban a világhírű Halongi-öböl karsztparadicsomában a BoHon-szigeti SungSot barlangot, Laoszban pedig Luang Prabang közelében található Pak-Ou barlangot.

## 57. BARLANGNAP

2013. június 21–23. Badacsonytördemic

**A rendezvény helyszíne:** Badacsonyládbihegy strand.

**Érkezés és regisztráció:** pénteken déltől.

**Részvételi díj:** MKBT tagoknak 3000 Ft, nem MKBT tagoknak: 5500 Ft.

**Szállás, ellátás:** Sátorozási lehetőség a strand területén, a strand létesítményeinek (WC, zuhanyozó, villany, parkoló) használatát a rendezvény részvételi díja magában foglalja, továbbá egyszeri meleg étkezés biztosított szombat este. A helyszínen BÜFÉ működik, meleg ételekkel, hideg italokkal. Fürdési lehetőség a Balatonban.

Tervezett túralehetőségek:

Csodabogyós-barlang Szél-lik Döme-barlang Kincses-gödör Kórház-bg, Tavas-ág	Berger Károly-barlang régi részek Nov. 7-barlang Medvehagymás-barlang Vaddisznós-barlang
---	---

A túrákon való részvétellel előzetes internetes regisztráció alapján lesz lehetőség ([www.barlang.hu](http://www.barlang.hu)).

**Szombat este közkívánatra a Viking rockzenekar koncertje!**

**A Marcel Loubens Kupa** barlangász verseny szombaton kerül megrendezésre, amelyre 3 fős csapatok nevezhetnek: Nevezési díj: 1500 Ft.

Mindenkit szeretettel várunk!

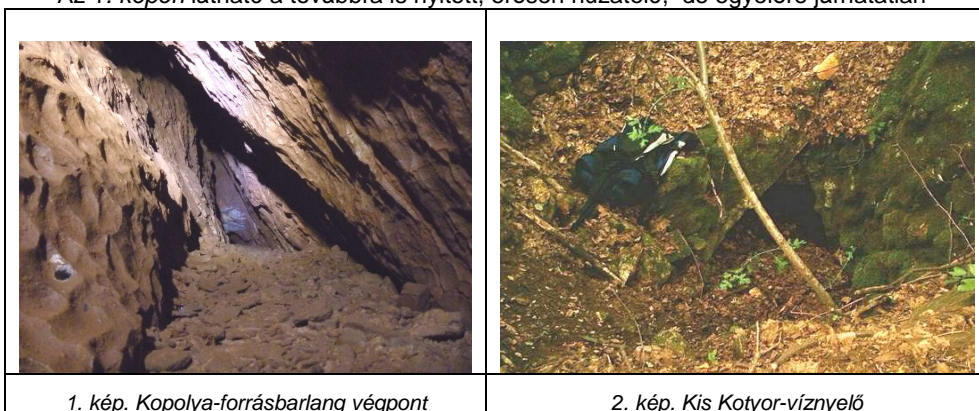
*A szervezők,  
a Bakonyi Barlangkutató Egyesületek Szövetsége*

## MKBT KÖZPONTI KUTATÓTÁBOR Kopolya-rendszer 2012. 07. 05–14.

Mivel a tavaly késedelmesen megkapott kutatási engedély már nem okozhat késedelmet, a Társulat 2013. július 5–13. között központi tábort szervez a Szelcepuszta és Szinpetri közötti területen található Kopolya-rendszer feltárására, a Kis és Nagy Kotyor-víznyelőkben, valamint a Kopolya-forrásbarlang végpontján.

A táborhely ideális esetben a Kopolya-forrás melletti réten lenne, de nagy valószínűséggel nem kapunk rá engedélyt az Aggteleki Nemzeti Parktól. Ennek következtében az alternatív megoldás Bartha László tornakápolnai háza, pajtája és udvara, ott mintegy 35–40 fő elfér. Ennek hátránya, hogy a távolság miatt (Szinpetritől 4 km) akár a forrásbarlanghoz, akár a Kotyor-nyelőkhez gépkocsis megközelítés javasolt.

Az 1. képen látható a továbbra is nyitott, erősen húzatóló, de egyelőre járhatatlan-



1. kép. Kopolya-forrásbarlang végpont

2. kép. Kis Kotyor-víznyelő

ná szűkülő végpont a szifonkerülő járatban, amely előtt a kb. 60 cm széles járattalp könnyedén bontható. A végponti szakasz jelenlegi ismert hossza alapján várhatóan 5–6 m<sup>3</sup> törmelék és agyag kitermelése bejutást eredményezhet a rend-szerbe.

A másik potenciális bontási lehetőség a Kis Kotyor-víznyelő (2. kép) annak bontása a felszínről kezdődik.

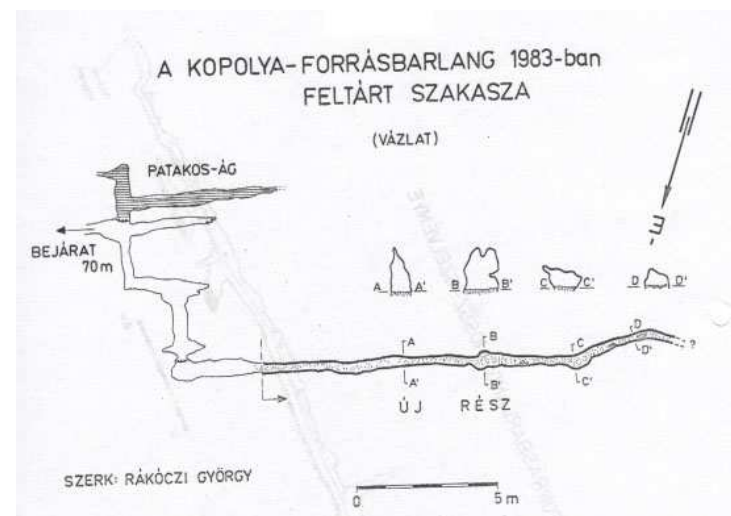
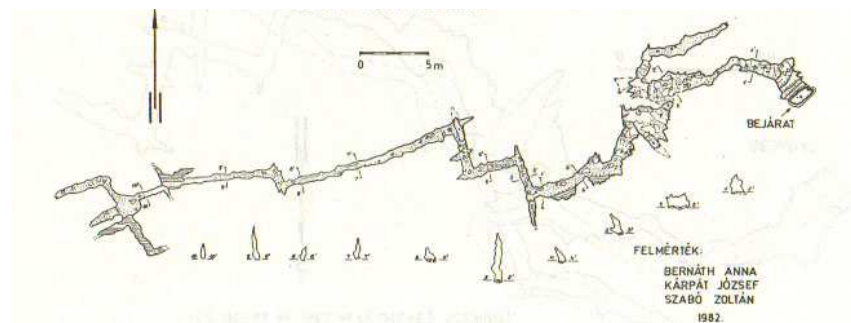
A nyelők és a forrásbarlang közötti közvetlen kapcsolatot fluoreszceines vízfestés igazolta.

**Jelentkezés** (részvételi időtartam megjelölésével):

- az MKBT-ben és
- Bartha Lászlónál (e-mailben: lbartha@i-protect.hu vagy telefonon. 06 20 939 2763)

Kutatásvezetői igény: min. 2–3 fő.

Bartha László



## SAKMAI TANULMÁNYÚT ERDÉLYBE

2013. augusztus 16–20. között Erdélybe látogatunk.

Előzetes program: tavaly megnyitott Farcu-kristálybarlang, Szolcsvai-búvópatak barlangja, Bedellői-cseppkőbarlang, Székelykő megmásítása, Podsága időszakos forrás, Tordai sóbánya.

Szállás: Torockón a Gyopár Panzióban. Kétágyas faház: 10 euro/fő, félpanzóval 16,90 euro/fő (jelentkezési sorrendben töltjük fel). Sátorhely: 4,50 euro/fő, félpanzóval 11,50/fő

Útiköltség autóbusszal: kb. 20 000 Ft/fő.

A jelentkezéseket – a barlanglátogatási engedélyek időben történő intézése miatt – 2013. május 9-ig kérjük a Titkárságra bejelenteni.

## AZ ÜGYVEZETŐ TITKÁR GONDOLATAI

Kedves barlangkutatók, Társulaton innen és túl!

Fenti minőségemben még sohasem szoltam a nyilvánosság előtt hozzátok, de a Választmány 2013. március 12-i ülése arra készítet, hogy megosszam veletek a gondolataimat.

Ezen az ülésen olyan elvárások merültek fel a Társulattal és velem szemben, amelyek mellett nem mehetek el szóltanul. Itt ugyanis elhangzott, hogy az én személyem akadályozza a Társulat megújulását, s a tagság elvárásainak teljesülését.

Azt hiszem, joggal mondhatom el, hogy életem nagy részét a Társulat szolgálatában töltöttem, hiszen több mint 30 éve vagyok az egyesület alkalmazottja és ugyanakkor egyéni tagja. Egy dolgot azonban tisztázni kell, akik engem azonosítanak a Társulattal, s rajtam kéri számon a megújulást jelentő lépéseket, azokat sajnos ki kell ábrándítsam. Nekem sem alapszabály adta jogaim, sem kötelességeim nem teszik lehetővé, hogy érdemben fellépjek vagy tárgyaljak a hatóságokkal vagy más intézményekkel, ez a megválasztott vezetőség feladata. Azt azonban magam is megállapíthatom, hogy nem úgy haladnak a dolgok, ahogy azt szeretnénk.

Jelenleg a Társulat az életben maradásért küzd, s ez felemésztja az összes maradék energiánkat. A jelenlegi vezetőség néhány tagja azon fáradozik, hogyan lehetne a kiadásokat még kisebbre zsugorítani, a 100 éves fennállás alatt összegyűjtött szellemi kincsünköt, a könyvtártól megválni és még kisebb irodába költözni. Ennek az útnak a vége valóban a Társulat halálát jelenti.

A megoldás szerintem azonban nem ez, nekünk nem ez a feladatunk. Ezt a Társulatot nem azért alapították nagy nevű elődeink, hogy mi pusztulni hagyjuk. A mi feladatunk az, hogy összefogjunk, és megmutassuk, hogy erősek és egységesek vagyunk. A barlangkutatók közös tevékenység, amit közös célok elérése érdekében egy közösség végez. Közösek a gondok, közösek az örömeik és az elért eredmények is. Ez utóbbiból pedig napjainkban van bőven. Virágzik a barlangok feltárása, hetenként nőnek a barlanghosszak, s erre büszkék lehetünk. Igazi, barlangi nagyhatalom vagyunk, de ebből jelenleg nem sok előnyt tudunk kovácsolni.

Nézzetek körül, azok az egyesületek, amelyek mögött nagy és egységes tagság áll (pl. Magyar Természetvédők Szövetsége, Madártani Egyesület, WWF stb.) tudják hallatni a hangjukat, tudnak támogatókat szerezni és tudnak érdeket érvényesíteni. Ezek az egyesületek minden erejüket olyan feladatok megvalósítására tudják koncentrálni, melyek népszerűvé teszik őket nemcsak saját tagjaik, hanem a kívülállók számára is. Nekik nincsenek napi gondjaik, hiszen a bejövő tagdíjakból bőven jut az egyesület működtetésére.

Sokan úgy gondolják, hogy nem érdemes a Társulatot támogatni, mert az egy feneketlen hordó, s minden pénzt elnyel, ahelyett, hogy a tagság számára népszerű feladatokat látna el vagy támogatna. Azt azonban mindenkinek be kell látnia, hogy a nincsből nem lehet finanszírozni semmit. Jelenleg úgy nézünk ki, mint a BKV, ahol a biliccelők is igénybe veszik a szolgáltatást, de nem fizetnek érte, csak kritizálják azt.

A megújulás tehát nem a költségek teljes lenullázását jelenti, hanem a bevételek növelését. Ha a Társulatnak minden magyar barlangkutató tagja lenne, akkor a taglétszám nem 500, hanem 1000–1500 főt is elérne. Minél több bevételünk van a tagdíjakból, annál többet tudunk belőle visszaforgatni a tagságnak. Ekkora létszámú szervezet már sok mindenre képes. Elérheti, hogy a tagdíjba beépüljön egy olyan biztosítás, mely Magyarországon védelmet nyújt a tagság részére. Elérheti, hogy a

Barlangnapon és a Szakmai Napon ne kelljen részvételi díjat fizetni. Csak olyan egyesület tud igazán érdeket képviselni és védeni, mely mögött nagy tömeg áll. Ennek eléréséhez azonban mindenkire szükség van. Elsőként ezeket a célokat kell megvalósítani, hogy utána tovább léphessünk.

Nemcsak a tét nagy, hanem a felelősség is. Félre kell tenni az ellentéteket, s meg kell győzni mindenkit, aki a barlangkutatókban érintett, hogy csak együtt tudjuk felépíteni az elvárásoknak megfelelő szervezetet.

A dolgok jelenlegi állása szerint én öt év múlva nyugdíjba mehetek, de szeretném, ha az utódomnak egy jól működő, erős és egységes Társulatot adhatnék át. Én ezen dolgozom, s szeretném, ha minél többen velem tartanának.

*Fleck Nóra*

## HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

### TÁJÉKOZTATÓ AZ SZJA 1%-ÁNAK JELENTŐSÉGÉRŐL A TÁRSULAT JÖVŐBENI MŰKÖDÉSÉBEN

Ezúton is köszönjük a 2012. évi felajánlásokat, melyek hozzájárultak egyesületünk gazdasági egyensúlyának biztosításához. Az alábbiakban szeretnénk felhívni a figyelmet a közhasznúságot érintő néhány fontos változásra.

Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény 2012. január 1-jével lépett életbe. Ez a törvény – a kapcsolódó kormányrendeletekkel és egyéb jogszabályokkal együtt – meghatározó jelentőségű a civil szervezetek, így Társulatunk jövőbeni működését illetően is.

A törvény teljes körű hatályba lépésének éve 2014. A törvény értelmében a 2012. és a 2013. év jelentősége megnövekedett, hiszen ebben a két évben kell az új jogi környezetnek megfelelően felülvizsgálni és módosítani a Társulat működését szabályozó valamennyi dokumentumot, valamint teljes körűen teljesíteni a gazdálkodással kapcsolatos követelményeket. **2014. június 1-től** már csak az új törvény szerinti közhasznúsági nyilvántartásba vett szervezet jogosult a „közhasznú” megjelölés használatára, illetőleg a közhasznú jogállásból adódó kedvezmények igénybevételére.

A törvény teljes körű hatályba lépéséhez az szükséges, hogy a szervezet jogszabályban rögzített közfeladatot lásson el, valamint tevékenységében érvényesüljön az „erőforrás megfelelés” és a „társadalmi támogatottság”.

**Megfelelő társadalmi támogatottság** mutatható ki abban az esetben, ha a Társulat előző két lezárt üzleti éve vonatkozásában a következő feltételek közül legalább egy teljesül:

- a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózók rendelkezése szerint a Társaságnak felajánlott összege eléri az összes bevétel kettő százalékát, vagy
- a közhasznú tevékenység érdekében felmerült költségek, ráfordítások eléri az összes ráfordítás felét a két év átlagában, vagy

– a közhasznú tevékenység ellátását tartósan (két év átlagában) legalább tíz közérdekű önkéntes tevékenységet végző személy segíti a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvénynek megfelelően.

A felsorolt három feltétel közül a Társulat szempontjából az SZJA meghatározott részének felajánlása meghatározó jelentőségű.

#### A közhasznúságból adódó néhány előny és kedvezmény:

– közszolgáltatási szerződés csak közhasznú szervezettel köthető,  
– a közhasznú szervezetek támogatóit is külön jogszabályok alapján adó- és illetékmentesség, illetőleg kedvezmény illeti meg (ÁFA fizetés alóli mentesség, ÁFA visszaigénylési lehetőség, helyi adók alóli mentesség).

**Kérjük, hogy ebben az évben is gondolatok erre és rendelkezetek a Társulat javára, az alábbi adószámot megjelölve:**

1 9 8 1 5 8 0 2 - 2 - 4 1

Előre is köszönjük.

*Titkárság*

### TÁMOGATÓINK

30 éves tagsággal rendelkezők:	Dr. Haki József	5 000 Ft	
Szilvay Péter	5000 Ft	Tényi-Varga Gusztáv	2 000 Ft
Dr. Rajczy Miklós	5000 Ft	Dr. Riskó Ágnes	10 000 Ft
Kollár K. Attila	5000 Ft	név nélkül	20 000 Ft
Hegedűs Gyula	3000 Ft	Karsztvízgazda Bt.	35 000 Ft
Németh Tamás	5000 Ft	Péterfia Kata	20 000 Ft
Gyarmati Gábor	5000 Ft	helyiségbérleti tartozáshoz.	
Izápy Gábor	3000 Ft		
Izápné Wehovszky Erzsébet	3000 Ft		
Laufer Csaba	5000 Ft		

A nagylelkű támogatásokat szívből köszönjük.

### SZAKFOLYÓIRATTÁ MINŐSÜLT A KARSZT ÉS BARLANG

A Magyar Tudományos Művek Tárában (MTMT) eddig a népszerűsítő folyóirat kategóriában nyilvántartott Karszt és Barlang átkerült a szakfolyóiratok közé.

Ez a változás mind a magyar karszt- és barlangkutatásnak, mind a folyóiratban publikáló kutatóknak fontos előrelépés.

A szerzők által már korábban feltöltött cikkek mostantól lektorált folyóiratcikkeknek számítanak, az új cikkeknek már eleve ilyen minősítéssel kerülnek be az MTMT-be.

Reméljük a változás sok szerzőt sarkall majd publikálásra.

### FOTOPOSZTER PÁLYÁZAT A VÍZRŐL

eredménye és a legszebb poszterek megtalálhatók a <http://www.hidrotanszek.hu/vizvilagnapja> honlapon.

*Dr. Lénárt László*

**A Társulat a Vidékfejlesztési Minisztérium anyagi támogatásával**  
ismét meghirdeti az immár hagyományos

### CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZATOT

**A 2013. évi pályázat célja:** a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat keretén belül működő kutatócsoportok, személyek által a hazai karszterületeken ill. barlangokban **2012-ben** végzett feltáró és tudományos munka dokumentálásának ösztönzése, a dokumentáció színvonalának emelése, a KvVM Barlang- és Földtani Osztálya által a 13/1998. KTM rendelet szerint vezetett közhiteles barlang-, víznyelő- és forrásnyilvántartás és a kapcsolódó adattár fejlesztése érdekében.

Pályázni két kategóriában lehet:

**Egyéni kategóriában** a Társulat egyénileg és csoportokban tevékenykedő tagjai egyaránt pályázhatnak a karszt- és barlangkutatással kapcsolatos:

- **2012-ben** megjelent magyar nyelvű publikációval;
- **2012-ben** elhangzott magyar nyelvű előadás(ok) teljes anyagával (az előadás helyének, időpontjának és a rendezvény programjának csatolásával);
- **2012-ben** készített magyar nyelvű doktori értekezéssel, szakdolgozattal, TDK dolgozattal vagy középiskolai, szakmai tanulmányi versenyre készült dolgozattal;
- saját kutatási eredményeket összefoglaló, még nem publikált tanulmánnyal;
- egyéni bibliográfiai tevékenységgel (szakbibliográfia, időszaki bibliográfia);
- mozgófilm készítésével.

**Csoportos kategóriában** kizárólag a Társulat keretében működő csoportok, ill. kutató kollektívák (nem megbízásos munkát végző ad hoc bizottságok, legalább három egyéni kutatóból álló munkacsoportok) pályázhatnak – figyelembe véve a tagságtól érkezett visszajelzéseket – az eddigi merev felépítésű „csoportjelentések” **helyett:**

– a hazai karszterületeken és barlangokban **2012-ben** végzett felderítő, feltáró és állagvédelmi tevékenység dokumentálásával (szöveges ismertetés + térkép- és fotódokumentáció, műszaki leírás stb., a pályamunka elején a tartalom tömör összefoglalásával)

– a karszt- és barlangtan területén végzett tudományos tevékenység dokumentálásával (vizsgálat, megfigyelés, mérés, kísérlet, kutatási módszer és eszköz-fejlesztés stb. módszerének és eredményeinek szöveges és grafikus bemutatása, kiértékelése, stb., a pályamunka elején a tartalom tömör összefoglalásával).

A pályamunka mindkét témakörben végzett tevékenységet is tartalmazhatja, ebben az esetben természetesen a kötet elejére kerülő összefoglaló mindkét témakörre terjedjen ki.

#### A pályázatok értékelésének szempontjai:

##### Egyéni pályázatok:

- |   |           |
|---|-----------|
| • A témaválasztás újszerűsége   | 0–10 pont |
| • A munka alaposága, szakszerűsége  | 0–30 pont |
| • Az elért eredmények jelentősége (egyediség, szakmai újdonság, dokumentatív érték, stb.) | 0–40 pont |

• A megjelenítés színvonala (logikai felépítés, nyelvezet, helyesírás, illusztrációk minősége, stb.)	0–20 pont
Összesen	100 pont
<b>Csoportos pályázatok:</b>	
• Az összefoglaló informatív értéke	0–5 pont
• A végzett tevékenység és az eredmények bemutatásának alapossága, szakszerűsége	0–30 pont
• A pályamunka dokumentatív értéke (részletesség, adatszerűség, precizitás, illusztrációk szemléletessége stb.)	0–30 pont
• Az elért eredmények jelentősége	0–20 pont
• A megjelenítés színvonala (logikai felépítés, nyelvezet, helyesírás, illusztrációk minősége stb.)	0–15 pont
Összesen	100 pont

A **pályamunkák nem tartalmazhatják** a minisztérium, illetve a nemzeti park igazgatóságok megbízásából végzett tevékenységek eredményeit; a Bíráló Bizottság az ilyen adatokat, illetve dokumentumokat tartalmazó pályamunkákat a pályázatból **kizárja**.

A pályázatokat öt főből álló Bíráló Bizottság értékeli, melynek tagjait a MKBT kéri fel.

Az egyéni és csoportos kategóriában egyaránt egy-egy *I., II. és III. díj* adható. A Bíráló Bizottság a pályázatok értékelését követően fenntartja a jogot a díjak megváltoztatására.

Az eredmény **ünnepélyes kihirdetésére**, a díjak átadására a Barlangkutatók Szakmai Találkozóján, 2013. novemberében kerül sor.

**A pályázatok beadási határideje (postabélyegző kelte): 2013. szeptember 30.**

A pályamunkákat (az előző évhez hasonlóan) **három** azonos kivitelű **példányban**, továbbá – amennyiben a pályamunka számítógépen készült – 1 példányban CD-n a következő címre kell beküldeni:

**Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat**  
*Jelige: "Cholnokyi Karszt- és Barlangkutatói pályázat"*  
 1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

A pályázattal kapcsolatban további felvilágosítást ad:

#### **Barlang- és Földtani Osztály**

tel.: (1) 325-9503, 325-9504

#### **Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat**

tel.: (1) 346-0494, 346-0495

## **FOLYTATÓDIK A KESSLER-BARLANG FELTÁRÁSA**

Mint arról már az előző tájékoztatóban hírt adtunk, a Tapolcai Plecotus Barlangkutató Csoport jelentős járatokat fedezett fel a balatonedericsi Kessler Hubert-barlangban. Akkor egy nagy terembe torkolló aknarendszert tártunk fel. Március folyamán a nagy terem végén levő aknába is sikerült leereszkednünk mintegy tíz métert. Innen egy többé-kevésbé vízszintes, nagyrészt állva járható járatszakaszk következik.

Ez egyenesen egy feltöltött szűkülethez vezet, az oldalra kiágazó szakasza pedig légvonalban 80 métert halad tovább dél felé. Végpontján egy Piri Attila és Farkas Andrea által megtalált szifontó található. Az e fölötti huzatoló rés tágitásával próbálkozunk szárazon továbbjutni. Más feltárási lehetőséget a kürtök kimászása jelent. Az egyikben Mészáros Istvánnak sikerült felmászni egy felső szinti járatba, melynek hosszát min. 100 méterre becsülte.

Elkezdtek a járatok poligonjának felvételét is. Ez alapján a szifon partja -202,3 m-en van a bejárathoz képest. (A vízmélység kb. másfél méter még.) A nagy akna mélysége a bevezető kötélzártól 72 m. Az eddig felmért járáthossz 580 m.

*Szilaj Rezső*

## **„CSODÁLATOS BARLANGVILÁG”**

címmel rajzpályázatot hirdet

a Myotis Barlangkutató Egyesület általános iskolás diákok részére

A pályázat témája: A barlangok ábrázolása, azok élővilága, cseppövei, védelme és az azokat kutató barlangászok. Az elkészült rajzok 2 kategóriában: alsó tagozatosok (1–4 osztályosok) és felső tagozatosok (5–8 osztályosok) külön kerülnek majd értékelésre. Mindkét kategóriában az első három legjobbnak ítélt pályamunkát díjazzuk.

A legjobb alkotások pedig kiállításra kerülnek a Badacsonyládbi-hegyen megrendezésre kerülő barlangnapokon.

#### **Pályázni lehet:**

A/4-es nagyságú papíron kézzel készített rajzokkal, festményekkel.

Alkalmazható technikák:

1–4. osztályosok: ceruza vagy zsírkréta

5–8. osztályosok: vízfesték vagy tempera.

Csak egyénileg lehet pályázni, pályázóként kizárólag 1 db pályázatot fogadunk el. A rajzokat postai úton kérjük eljuttatni, A/4-es borítékban, nem összehajtván.

A képek hátoldalára fel kell tüntetni a pályázó nevét, születési dátumát, hanyadik osztályos, szülő nevét, lakcímét, elérhetőségeit.

Iskolák a gyerekek által készített rajzokat együttesen is elküldhetik, a rajzokon ebben az esetben is fel kell tüntetni a fenti adatokat.

Beküldés: 2013. április 15.–2013. május 25. között.

Postázási cím: Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat (MKBT)

1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

A borítékra írják rá: „Csodálatos barlangvilág”

A pályamű postázásával úgy tekintjük, hogy a törvényes képviselő beleegyezését adta pályázaton való részvételhez és a rajz esetleges kiállításon való megjelenéséhez.

#### **Díjak**

A díjazottak mindkét kategóriában a szervezésben résztvevő egyesületek, nemzeti parkok, szervezetek által felajánlott belépőket, kiadványokat, tárgyakat postai úton fogják kézhez kapni.

**Támogatók:** Balaton-felvidéki Nemzeti Park, Bakony-Balaton Geopark, Bakonyi Barlangkutató Egyesületek Szövetsége, Bükki Nemzeti Park, Duna-Dráva Nemzeti Park

Park Igazgatósága, Hérics TTSE, Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat.

További információk a [www.myotis.org](http://www.myotis.org) web oldalon.

Ha kérdés merül fel a rajzversennyel kapcsolatban, a [myotisspeleo@gmail.com](mailto:myotisspeleo@gmail.com) e-mail címre küldheti el érdeklődését.

Kapcsolattartó: Horváth Réka.

## TÉLI-TAVASZI BARLANG-KLIMATOLÓGIAI MÉRÉSEK ÉRDEKES HELYSZÍNEKEN IX.

Korábbi és mostani méréseimet TESTO 610 relatív páratartalom és hőmérővel, TESTO 905-T1 beszűrő hőmérővel, TESTO 810 infrahőmérővel, TESTO 405-V1 hődrótos anemométerrel, TESTO 535 (NDIR) CO<sub>2</sub>-mérővel, GTD1100 altiméter-barométerrel, valamint AIR CO2ntrol-3000 tip. CO<sub>2</sub> adatgyűjtővel végeztem, és az MSZ ISO 8756:1995 szabvány szerint jártam el. A fenti műszereket akkreditált laboratóriumban kalibráltattam.

### A baradlai-árvíz klíma-hatásai az aggteleki-szakaszon (2013. 03. 15.)

*Előzmények: az MKBT Tájékoztató 2013. január-februári kiadásában beszámoltam a Baradla aggteleki szakaszán száraz időszakban mért jelenségekről, különös tekintettel a Hosszú-Alsó-barlangból a Danca-nyelön át a Főágba feláramló széndioxidra. Újabb mérés alkalmával árvíz volt a barlangban, melynek következményeként a Csónakázó-tó aktív patakmederként működött és a Danca-nyelőben -15 méteren már állt a víz. Ilyen körülmények között a feláramlás útját vízdugó zárja el, melynek a mérési eredményekben is meg kell mutatkoznia. Nézzük a táblázat eredményeiből, hogy milyen hatással volt a barlang klímájára a rajta átfolyó víztömeg (a külső hőmérséklet a mérés alatt tartóan +4°C alatt maradt). Segítőim voltak: Stieber Bence, Stieber Maja, Boskovitz Péter, Boskovitz Petra.*

Mérési pont neve	Körny. hőm. (°C)	CO <sub>2</sub> (ppm)	Megjegyzés
Szabadban, főbejáratnál	3,2–3,8	330–340	Esős, hideg idő
Danca-nyelő szájánál	9,9–9,4	2340–2290	2 óra alatt 4 eredmény
Danca-nyelő fölött 1,5 m	9,6	1995–2000	Pa: 960,0 hPa
Danca-nyelőben -1,5 m	10,3	2045–2050	Korábbi mérés pontján
Danca-nyelőben -5 m	10,5	2045–2050	Vízszint fölött 10 m-re
Nádor-oszlopánál	9,6	1990–2010	Patakvíz hőm: 7,0°C
Denevér-tanya (T-Com)	9,8	2053–2098	Bal oldali bontás tele!
Török-fürdő hátsó járat	9,4	1980–1985	Folyóvíz hőm: 8,0°C
Török-fürdő-vizesés	9,4	1980–1985	Folyóvíz hőm: 7,7°C
Viasz-utca (Főág)	10,1	1410–1440	Intenzív csepegés!
Viasz-utca forrásfülke	9,1	1557–1580	Forrásvíz hőm: 5,1°C

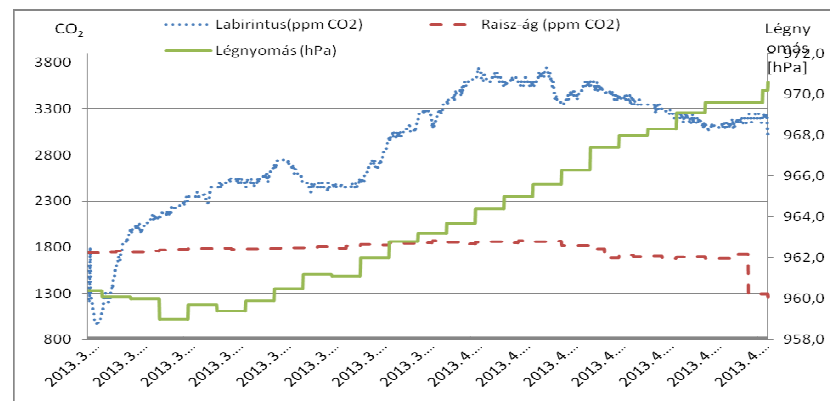
A táblázat eredményeiből látható, hogy árvízi időszakban a Baradla-bg. aggteleki szakaszának hőmérsékletét a folyóvizek szabályozzák és azt mindenütt átlagosan 1°C-al hűtik alá. A CO<sub>2</sub> értéke a téli értékeket kb. 50%-al emeli meg, ám figyelemre méltó az a korreláció, melyben 10<sup>30</sup>-kor a 20 cm-es szintű patakvíz mellett még 2340 ppm CO<sub>2</sub> szintet tudunk regisztrálni A Danca-nyelő vízzel történő feltöltődése elzárta a CO<sub>2</sub>-feláramlás útját, így a nyelőben még -5 m-en is a Főágban mérhető átlagos CO<sub>2</sub> tartalmat lehetett mérni.

### A baradlai-árvíz klíma- hatásai a Jósvafői-szakaszon (2013. 03. 31.–04.01.)

*Előzmények: az MKBT Tájékoztató 2013. január-februári kiadásában beszámoltam a Baradla jósvafői szakaszán mért korábbi CO<sub>2</sub>-értékekről, melyeket Dr. Végh Zsolt és később jómagam is az itt található nyelők és a Hosszú-Alsó-barlang kapcsolataként értékeltünk. Mostani mérés alkalmával árvíz volt a barlangban és véleményem szerint ilyen körülmények között a feláramlások útját is vízdugó zárja el, melynek a mérési eredményekben is meg kell mutatkoznia. Segítőim voltak: Stieber Bence, Stieber Maja, Kovács Akos*

Mérési pont neve	Körny. hőm. (°C)	CO <sub>2</sub> (ppm)	Megjegyzés
Szabadban, főbej (03.31)	7,0–7,3	Pa: 961–959 hPa	Esős, hideg idő
Szabadban, főbej (04.01)	0,3–1,6	Pa: 970–971 hPa	Esős, hideg idő
Labirintus-ágban (03.31)	11,1	2550–2560	Pa: 967,2 hPa
Labirintus-ágban (04.01)	11,3	3120–3150	CO <sub>2</sub> logger
Raisz-ágban (03.31)	10,6	1740–1750	CO <sub>2</sub> logger
Raisz-ágban (04.01)	13,2	1295–1260	Pa: 978,4 hPa
Óriás-t. víznyelő (03.31)	9,9	1817–1820	Víznyelő működik!
Mozdony- Főág (03.31)	9,8	1934–1945	Patak megáradva!
Meseország l.-t.(04.01)	10,4	2033–2045	Pa: 970,9 hPa
Meseország vége(04.01)	10,3	2700–2750	Szükületben 20 cm víz
Vetődéses-terem (04.01)	10,6	2200–2220	Főág-járdán mérve
Vetődéses-nyelő (04.01)	10,9	2540–2550	Nyelő végpontján -5m

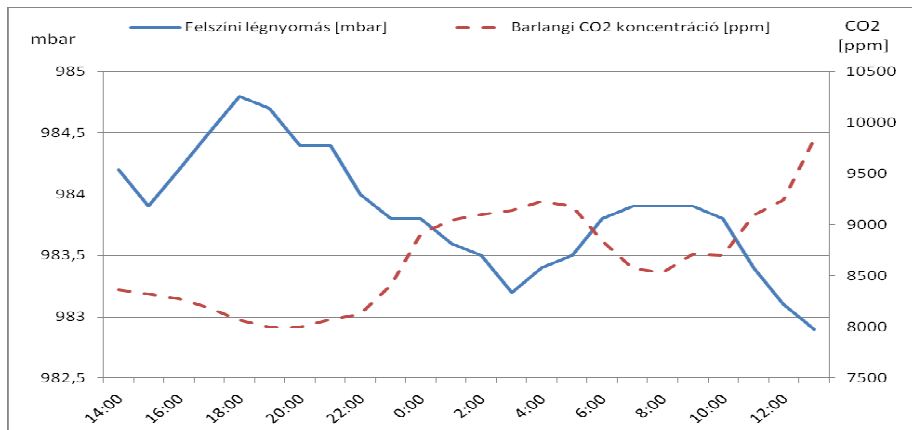
*Az eredményekből látszik, hogy a magasabban fekvő járatrészek (Vetődéses-t., Mese-ország) 10,5°C körüli átlagértékkel bírnak, míg a patakos-szakasz hőmérsékletét a folyóvíz alakítja. Kissé magasabb hőmérséklettel bírnak a nyelők, de jóval elmaradnak a korábbi 12–13°C-os értékeiktől. CO<sub>2</sub> koncentráció-értékük csaknem fele a korábbi mérési eredményeknek, amit a Hosszú-Alsó-barlang járatainak vízzel történő feltöltődésével (és a járatok vízdugóval történő kitöltésével) magyarázok. Érdeemes megemlíteni, hogy a Mozdonytól az Óriás-termi-víznyelőig haladva (300 m) a CO<sub>2</sub>-értéke fokozatosan csökkent (bár a terepviszonyok a nyelő felé lejtnek), amit az Óriás-termi-víznyelő környékének jó szellőzése mutat. Az alábbiakban nézzük meg, mit rögzített a 2 db CO<sub>2</sub> logger a Labirintus- és a Raisz-ágban:*



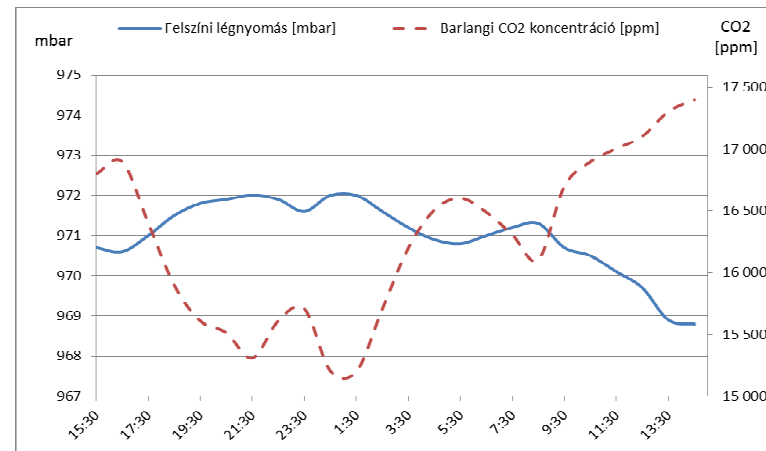
A grafikonon rögtön szembetűnik a felszíni légnyomás és a Labirintus-ág CO<sub>2</sub>-tartalmának szoros korrelációja, melyet azonban egyáltalán nem követ a Raisz-ág CO<sub>2</sub>-diagramja. A hőmérsékleti diagram folyamatos vízszintes vonalat húz 04. 01. reggelig, amikor a Raisz-ág hőmérséklete 4 órán belül csaknem 3°C-ot emelkedik, elérve ezzel a korábbi téli maximumokat. Nem érthetjük az összefüggéseket, ha nem ismerjük a csapadékviszonyokat. Az elmúlt 3 nap folyamatos esőzésekkel telt, melyben a források vízhozama és a Hosszú-Alsó-barlang vízszintje is folyamatosan emelkedett. A forrásokhoz közeli Labirintus-ág feltehetően nagyobb légtérű és vízfelületű járataiból a CO<sub>2</sub>-t egy ideig a fokozatosan emelkedő légnyomás „felpumpálta” a főágba, majd a vízszint emelkedéssel a levegős kapcsolat lassan megszűnt, a CO<sub>2</sub> értéke is lecsökkenő tendenciát mutatott. A Raisz-ág pont ellentétesen működik: feltehetően egy szivornyás leürüléssel rendelkező alsóbb járattal van kapcsolatban, amelyből a víz egyszerre leürült, a járat friss levegőt kapott és a benne korábban is megtalálható melegebb vizek által felmelegített levegőt a légnyomás „felpumpálta” a Főág járataiba. A Vetődéses-termi nyelőben csak pontszerű mérést sikerült végrehajtani, az ott született eredményekből nem lehet következtetést levonni.

#### A Béke- barlangi-árvizek hatása a szén-dioxidra (2013. 02. 25.–03.21.)

Előzmények: Dr. Leél Össy Szabolccsal végeztünk vízkémiai és klimatológiai vizsgálatokat 2 x 2 napon keresztül a Béke-barlangban, melynek keretében 1560 m-nél (Kötélhágcsós-szifon után 300 m) CO<sub>2</sub> loggert helyeztünk el 2 x 24 órára. A 4 munkanapon (és a közte levő 1 hónapban) folyamatos olvadás, majd eső következményében a barlangban árvizek uralkodtak és a jósvafői végponti szifon vízzel elzáródott. Jelen beszámolómban elsősorban nem a vizsgálati eredményeket, hanem az árvizekkel együtt járó kritikus CO<sub>2</sub> emelkedést mutatja be, felhívva a barlangászok figyelmét a vizes barlangokban időnként kialakuló, több órás barlangtúrákat kísérő (nem csak hypotermiával, hanem CO<sub>2</sub>-mérgezéssel is járó) veszélyes helyzetre.



02. 25–26.-án 24 óra alatt rögzített CO<sub>2</sub> értékek, melyek 3 órás késleltetéssel követik a felszíni légnyomás ingadozásait. A CO<sub>2</sub> maximuma ötszöröse a barlangban mérhető átlagértékeknek.



03.20–21-én 24 óra alatt rögzített CO<sub>2</sub>-értékek, melyek már nem követik a felszíni légnyomás ingadozásait. A CO<sub>2</sub> maximuma megközelíti a 2 tf%-ot, melyben lehült testtel kritikus a mozgás.  
Stieber József

## A SPELEO SPORT 2013-AS ÁRAI

1000-es Cordura overall: 24 000 Ft  
 500-as Cordura overall: 21 500 Ft  
 "Közepes" overall Cordura foltozással: 18 500 Ft  
 "Hobby" overall: 16 000 Ft

Műnyúl:	9 500 Ft	Stop	22 000 Ft
Bag 40L:	5 500 Ft	Pantin	13 500 Ft
Bag 60L:	6 000 Ft	Myo RXP	20 500 Ft
Vertex sisak	19 000 Ft	Duo Led 14	32 500 Ft

Petzl, Kong, CT. mászóeszközök a legolcsóbban!  
 160 lumenes fejlámpa: 9 500 Ft  
 400 lumenes fejlámpa, lítium ionos  
 aksi + töltő, 22 óra üzemidő! 25 000 Ft.

Címünk: 1094 Budapest, Balázs Béla u. 30.  
 Tel: 06 1 785-8551 Mobil: 06\_20-367-6964  
 E-mail: [kocsisandras@speleo.hu](mailto:kocsisandras@speleo.hu) Weblap: [www.speleo.hu](http://www.speleo.hu)

Kocsis András